

Előfizetési feltételek:
Videkre postán vagy helyben hához
(hordva).
Egész évre 16 frt. Fél évre 8 frt.
Negyed évre 4 frt.
Egyes szám 6 krajczár.
Hirdetmények díja:
6-hasabos petítter egyszeri hirdetésnél 12,
kétaszornál 10, háromszornál 8 kr.
A nyilvántartás 50 kr.
Bélyegdíj külön 20 kr.
Hirdetmények elfogadásának a ki-
adóhivatalon kívül egyedül Harnas-
stein és Vogler hirdetőfelvételi
hivatalában Budapesten: Dorottya-utca
3. sz. I. em. Bécs: Wallischgasse 10. sz.
Prága: Graben 27.

KÖZÉPPÁRT

Politikai napilap.

Szerkesztői iroda:

Belváros, Kalap-u. 15. sz. I. em.
A lap szerkesztésével minden köz-
lemény a szerkesztőséghez intézendő. —
Hermentelen levelek csak ismert e-
rektől fogadhatók el. — Kéziratok sem
adatnak vissza.

Kiadóhivatal:

Belváros, Lipót-u. 2. sz. földszint (Ker-
tész József könyvnyomdai irodája)
hova a lap anyagi részét illető közlemé-
nyek (előzetési pénzek, hirdetések
kiadás körüli panaszok) intézendők.

Az új negyed alkalmával kérjük ügybarátainkat és lapunk tisztelt olvasóit, a lap szétküldése körüli akadályok elkerülése czéljából, az előfizetéseket postautalvány által eszközölnödő mielőbbi szives megújítására.

Előfizetési feltételek:

Egész évre (april—márcz.) 16 frt.
Fél évre (april—sept.) 8 frt.
Negyed évre (april—jun.) 4 frt.

Az előfizetési pénzek kúldendők: Kertész J. könyvnyomdai irodájába, (belváros, Lipót-utca 2. sz.); hová a hirdetések, reklamatíók, s más, a lap anyagi részét illető közlemények és fölszólalások is intézendők.

Budapest, mártius 27.

A 21-es bizottság bevégezte pályafutását. A közönség bizonyára nem teszi föl rólunk, hogy hozzá járulhatnánk azon frivol hanghoz, melylyel e bizottságról Pulszky Ferencz szólott a képviselőházban, s melyben a „Reform“ s nem csekély csodálkozásunkra a „Pester Lloyd“ is secundálni jónak látják.

Elég csipősen, de talán nem helytelenül jegyeztetett meg a képviselőház folyosóján, hogy a 21-es bizottság nem tűnt föl Pulszky Ferencz ur előtt oly neveltségnek mind addig, míg kilátása lehetett, hogy abba talán őt is bele választják, különben e képviselő fölszólalásai rég óta már, elhangzanak hatás nélkül s ezért nincs okunk hoszasabban időzni annál, amit Pulszky Ferencz mond vagy gondolt politikai kérdésekben.

A „Reform“-al sincs mit törődnünk. Ha jónak látja azon bizottságot, melynek kiküldése mellett nálánál inkább senki sem kardoskodott, most nagyon is cavaliéremment megbírálni; hiszen ebbeli indokát nem nagy ügyességgel elárulja azon egy kifogás által, hogy a 21-es bizottság még „normal budget-et“ sem készített!

Tudva lévő dolog, kinek kedvez eszméje a „normal budget“, s ez egyetlen szó elégséges arra, hogy velünk együtt mindenki értse meg, hogy a „Reform“-nak az a baja, hogy a 21-es bizottságból nem lett egy solista husz tagu chorusa.

De már a „Pester Lloyd“-ot csakugyan nem értjük.

Ha sorra vesszük mind azt, a mit t. lapjárunk úgy a 21-es bizottság kiküldésének eszméjéről, mint a 9-es albizottság, időről-időre épen általa a közönség elé tárt tárgyalásairól, továbbá a mit a hosszú válság alatt részint e bizottságról, a coalitioról s egyáltalában a helyzetről írt, akkor mai czikkét, melyben a 21-es bizottságot mintegy szerencsétlen siker is haszon nélküli experimentumnak mutatja be, megmagyarázni képesek nem vagyunk.

Igaz, hogy alig van lap, melynél oly sokszor szokott előfordulni mint épen t. lapjárunknál, hogy egyes kérdésekről nem mindig azonos vélemény nyilvánítt, nem tudjuk annak tulajdonítsuk-e ezen körülményt, a mit a „Pester Lloyd“ t. szerkesztőjének barátai sugdosnak t. i., hogy a haza javára különféle oldalról nagyon is igénybe vett ideje nem mindig engedi, hogy lapjára fölgyeljen, — ez alkalommal azonban nagyon hajlandók vagyunk e föltevéshez esatlakozni.

De nemcsak a föntjelzett modorban, de azon kicsinylő módon sem szólhatunk a huszonegyes bizottságról, melylyel arról az ellenzéki lapok nyilatkoznak.

Csak a „Pesti Napló“-ban találunk elismerő bírálatot, melyhez mi is esatlakozni kívánunk, s mert e kérdésben állásunknál fogva talán a „Napló“-nál elfogultanabbak vagyunk, ha nem is oly bőven, mint t. lapjárunk, de mindenesetre határozottabban.

Emlékezzünk vissza azon percze, a midőn a huszonegyes bizottság kiküldetett, nem volt-e akkor ezen kiküldetés az egyetlen expediens, mely által az, oly idő előtti válság kitörésétől menté meg az országot, mely oly perczeben, a midőn finanziaális helyzetünket a legfeketébb

szinben látta mindenki, a lehető gyógyszer felett pedig még tájékozva sem volt senki, a kormányt könnyen oly ugynevezett „erős kezekbe“ játszhatta volna, melyeknek súlyát talán sokáig fájta volna az ország.

Ha a huszonegyes bizottság semmi egyéb hasznót nem hajtott volna mint azt, hogy időt és alkalmat nyújtott — a működéséhez kötött remények által lecsillapítván a már is kétségbeesztő általános fölháborodást — a helyzetről nyugodtan tájékozást szerezhetni, a bajok orvoslásáról higgadtan gondolkodhatni, s új kormány s pártalakulás eszméjével foglalkozhatni — még akkor is elismeréssel kellene létesítésének eszméjéről nyilatkoznunk.

De hát nem volt-e a huszonegyes bizottság kiküldésének egyéb, gyakorlati haszna? bátran azt állítjuk, hogy igen.

A 9-es albizottságnak szorgalmas és lelkiismeretes működése, melynek hű rajzát találjuk terjedelmes, felette tanulságos jelentésében, mely csak azokra nézve maradhat haszon nélkül a kik dolgokat csak fölszínről szokták tekinteni, a kik vagy ügyes intrigák vagy bő szögyártás utján szeretik az államférfiúi szerepet játszani, de nagy becű anyagot feg szolgáltatni mindazoknak a kik nem elégszenek meg azzal, hogy a gyógyszer egyedül a kórság jelenségei szerint alkalmazzák, de be akarnak hatni a baj okainak kutatásába is.

Oly kicsinylően nyilatkoznak némelyek a fölött, hogy a bizottság csak anyagot gyűjtött — mint ha ez oly megvetendő dolog volna, mi ellenkezőleg nagyon fontosnak, nagyon érdemesnek tartjuk, s azt merjük állítani, hogy elkövetett igen sok hibánk épen onnan származik, hogy határozunk oly tárgyak fölött, melyeknek kellő megbírálására elégséges előkészített anyaggal nem bíztunk.

Azon kifogás is tétetik, hogy az albizottság általános elveket említ csak, s nem tesz concret javaslatokat.

Szerintünk épen ez volt az egyedüli helyes eljárás. Mindenki tudta, hogy a 21-es bizottság nem azon kormány számára dolgozik, mely kiküldetésébe bele egyezett; ha concret javaslatokat készít, azokat az új kormány a nélkül, hogy az őt illető kezdeményezési jogról már a priori abdikaljon, magáévá nem tehetne volna, s így a bizottság munkája haszon nélkül marad, míg ellenkezőleg az általános elveket, mint hasznos tájékozást, az új kormány czélszerűen felhasználhatja.

Azt is hibának tekintik, hogy az albizottság több tagja kinyilatkoztatta, miszerint a jelentés egyes pontjaival nem ért egyet, de elfelejtik a gáncsolók azt, hogy viszont az albizottság minden tagja sok pontra nézve egy nézetben van.

A jelen kormány azon tagja, a ki azon tüzczát kezeli, melyre leginkább vonatkozik az albizottság jelentése, maga is tagja lévén ezen albizottságnak, tudni fogja, melyek azon reformok, melyek az albizottságban egyhangulag elfogadtatván, a házban figyelemreméltó ellenzésre alig találhatnak, s meg fogja tudni ítélni azt is, mily állást foglaljon azok irányában, a melyek ellen az albizottság egyik vagy másik tagja kifogást tehetett.

Alig fogja tagadhatni bárki is, hogy ez magában véve oly könnyítés, mely a kormány elhatározásait gyorsítani képes.

Evvel be is fejeztük nézeteink előadását, melyet abban foglalunk egybe, hogy a 9-es albizottság s jelentésének szorgalmas szerzője, nem gnynt és kicsinlést, de köszönetet és elismerést érdemelt.

Nem tagadjuk, hogy lehetnek a különféle meggyőződések szerint kifogások a jelentés egyes részei, a föltett számítások és előirányzatok egyes tetelei ellen, alkalmilag magunk is elfogjuk e tekintetben nézeteinket mondani, azonban ipar-

kodni fogunk azt valamivel kevésbé fölületesen és egyoldalulag tenni mint az „Ungar. Lloyd“, melynek bírálatához talán még hozzá szólunk akkor, ha azt maga be fogja fejezni.

— **Ma minisztertanács** fog tartatni, melyben a közlekedésügyi miniszter előterjeszti a Szerbiával kötött vasti egyezményt.

Bittó miniszterelnök s Ghyczy pénzügyminiszter valószínűleg holnap utaznak Bécsbe.

Trefort miniszter hurutban két nap óta beteg, s ma sem hagyható el a szobát.

— **A 21-es bizottság** ma d. e. fél tíz órakor ülést tartott, melyen fölolvastattott a képviselőház tegnapi ülése jegyzőkönyvének azon pontja, melyben a huszonegyes bizottság arra utasított, hogy albizottsága jelentését érdemleges tárgyalás nélkül terjeszse a képviselőház elé. Ehhez képest a bizottság megbizta Széll Kálmán előadót, hogy a jelentést a képviselőház asztalára letegye.

Elnök: Ezek után a t. bizottság teendőit befejezvé, meg fogja engedni, hogy eloslása előtt, annak nevében a 9-es albizottságnak azon érdemei méltánylatát kifejezhessem, a melyeket — helyesen fölfogva kiküldetése czélját — határozott munkaerőlyel szorgalommal, (Élénk helyeslés.) midőn fölláldozó szorgalommal és kitartással a szükséges adatokat és segédzserket kifürkészvén, javaslatai kivitele fogalmait tisztázta (Tetszés) és hazánk viszonyai és érdekeihez képest minden elemeket fölkeresett, melyekből az államháztartás egyensulya helyreállításához tényezőket alkothat, (Élénk tetszés) egyszersmind azt hiszem, hogy a t. bizottság, a pártatlan igazság ösztönétől vezéreltetve, nem hallgathatja el mely halálját azon férfi irányában, ki mint az albizottság tollvivője, (Élénk éljenzés) jeles munkája által egy új fényboglárt tüzött érdemei koszorujába (Élénk tetszés), és most azon biztos reményben, hogy az albizottság működése jótékony hatású lesz az államháztartásunknak szebb jövődjére, bezárom a tisztelt bizottság ülését. (Zajos fölkiáltások: Eljen az elnök! Eljen Széll Kálmán!)

— **A pancsovai választásról** azt a tudósítást veszszük, hogy a választáson az összeirt választóknak mintegy harmadrésze hiányzott. A választók idegen zászlók és jelvények nélkül jelentek meg, azonban ennek dacára a szerb és román választók teljes egyetértésben voltak.

Országgyűlés.

A képviselőház ülése mártius 27-én.

A kérvények bemutatása után Pécly Jenő interpellatiót intéz a vallás és közoktatási miniszterhez a szatmárnegyei néptanítóknak a felnöttek oktatása tárgyában megérdemelt díjaik kifizetése iránt

Közöltetni fog a vallás és közoktatási miniszterrel.

Széll Kálmán előadó a 21-es bizottság nevében bemutatja a 9-es albizottság munkáját, valamint a 21-es bizottság jegyzőkönyvét, és kéri azoknak kinyomatását s a kormányhoz leendő utasítását.

A végzés ily értelemben mondatott ki. Ezután kihirdetetik a delegatió tagjaira beadott szavazatok eredménye, melyszerint a delegatióba a következő képviselők választottak me:

Rendes tagokul: Házmán Ferencz 217, Horváth Lajos 217, Zsedényi Ede 217, Papp Lajos 215, Széll Kálmán 216, Paczolay János 215, Szögyényi László 215, Muszlay Sándor 214, Pécly Manó gr. 214, Bujanovics Sándor 213, Domahidy Ferencz 214, Eber Nándor 213, Gorove István 212, Szentpály Jenő 219, Wahrman Mór 212, Bittó Kálmán 211, Dániel Ernő 210, Ermszt Sándor 210, Lészay L. 210, Wächter F. 210, Sennyey Pál b. 209, Horváth Boldizsár 208, Úrményi Miksa 208, Prileszky Tádé 202, Karácsonyi Guidó gr. 198, Horn Ede 197, Hollán Ernő 196, Kemény Gábor b. 196, Bánó József 192, Rudics József b. 192, Falk Miksa 191, Beöthy Ákos 188, Pólya József 186, Wodianer Albert báró 179, Wodianer Béla 172, Pulszky Ákos 158, Tombor Iván 217, Mrazovics Mátyás 216, Horváth Mirko 214, Vonesina Iván 152.

Póttagokul: Tost Gyula 160, Mádav Sándor 163, Taray Endre 163, Huszár Imre 162, Stoll Károly 160, Lukács Béia 153, Brogyányi Vincze 138, Hunyady László gróf 136, Ivánka Imre 78, Brlie Ignác 170 szavazattal.

A megválasztott tagoknak a választásukról szóló jegyzőkönyvi kivonat kiadatni, valamint a förendiházzal közöltetni fog.

Elnök: Ertesíti a házat, hogy a jövő héten egyedül csak a förendiház üzenetének átvételére és a szentesített törvények kihirdetése végett fog tilés tartatni. Továbbá

Huszár Imre

javaslatba hozza, hogy ápril 15-ig, a bekövetkező ünnepek tekintetéből, ülések ne tartassanak. (Helyeslés.)
Ezután az ülés kölcsönös boldog ünnepek kívánása mellett eloszlat.

A főrendiház ülése mártius 27-én.

Folytatott a földadótjavaslat részletes tárgyalása, a 7. §-nál, mely meghatározza, hogy a földadó a földbirtokot terhelő és annak tényleges birtokosa által fizetendő, a hármas bizottság a második passust elhagyatni indítványozza.

Chyczy Kálmán pénzügyminiszter az eredeti szerkezetet ajánlja, mint a melynek intézkedése igen természetes.

Zichy Nándor, Cziráky János és Pálffy Mór grófok felszólalásai után az eredeti szerkezet elfogadott.

A 8-15. szakaszok a bizottság javaslata szerint fogadtattak el.

Zsigray Pál a levonandó gazdálkodási költségek címébe a fölhasznált trágya értékét is kívánja fölvetni és hivatkozik arra, hogy e módosítvány a képviselőházban indítványba is volt hozva, de elvetetett.

Ghyczy Kálmán pénzügymin. az előtte szólóval szemben nem tartja parlamenti szokásnak, hogy azok, mik a képvis. házból mondattak, ha a ház más értelemben határozott, érvel hozassanak föl. A módosítványt nem kívánja fölvetni.

A módosítvány hosszadalmas vita után elfogadott.

Az ülés további folyamáról legközelebbi számunkban.

A IX-es albizottság jelentése a 21-es bizottsághoz.

(Folytatás.)

A fölőstás nem látszik minden tekintetben célszerűnek. Az eljárás a felelősség elvénél nem egészen megfelelő és az ügyvitel nem eléggé egyszerű, azért igényel annyi ügyosztályt, akkora személyzetet és oly nagy költségeket. Addig is, míg összes közigazgatási szervezetünk megállapítható és az összes állami és közszolgálatnak megszervezése a hivatalok egymás közötti fokozatai és összes viszonyai részletesen szabályoztatni fognak ami iránt tüzetes tanulmány tételre és jelentés előterjesztésére utasítja a képviselőház a miniszteriumot.

Elkerülhetlenül szükségesnek mutatkozik az albizottság előtt, hogy már csak a költségek lehető apasztása céljából ideiglenesen is a központi igazgatás e rendszere reformáltassék. Az eljárás egyszerűsítése és helyesebb szervezése által, némely teendőknél melyek eddig a központi kormányzat körébe tartoztak innét kiválasztása és decentralizálása által a személyzetet főleg némely miniszteriumnál jelentékenyen apasztható.

Az albizottság ezek alapján kimondja azon véleményét, hogy a központi igazgatás költségeinél az ügykezelés egyszerűsítése, a többszöri revíziók mellőzése, a szakfelelősség kifejtése, a személyzetnek szükség esetében szabályszerű eljárás mellett fokozatos csökkentése, egyes teendőknél a központi kezelésből egyes közegekre hárítása által egy a személyes kiadásoknál mint szigorú ellenőrzés és takarékoság mellett többek között a helyiségek célszerűbb rendezése útján is a központi kiadások jelentékeny megtakarítások eszközölhetők.

Azon összeget, mely ezen czímen megkímélhető lenne az albizottság tekintettel arra, hogy a szükségességé való nyugdíjazások és végkielégítések esetleg nagyobb összegre ruhghatnak, fokozatosan véli lehelyesebben a közelebbi évekre megállapítandónak.

A „KÖZÉPPART” TÁRCZÁJA.

Az ipar védelméről.

(Felolvasás, tartotta f. é. márczius 22-én a muzeum dísztermében Horn Ede.)

III.

Hátrálatja továbbá a magyar társadalom az iparos fejlődést azáltal, hogy a szükséges munkaerőt megtadja tőle. Tudvalevő dolog, hogy a népesség Magyarországon igen lassan gyarapodik. Igaz ugyan, hogy a két utóbbi népszámlálás, melynek egyike 1857-ben, s másika 1870-ben fogatosított, a közbeneső tizenhárom évi időszakra 12 százaléki gyarapodást tüntet ki. 1857-ben 13,768,500 lakost számlált volna Magyarország, míg 1870-ben már 15,429,200-ra fölrugott ezek száma. De illetékes helyen kétségbevonják e nagy gyarapodás valódiságát; a számtani különbséget nagy részben annak tulajdonítják, hogy az 1857. népszámlálás különféle, könnyen kitalálható okok következtében hézagos maradt s a valóságon alóli eredményeket adott. A mennyiben pedig való a gyarapodás, részben mindenesetre a bevándorlásnak tulajdonítható, mely épen a jelzett 13 évi időszakban, főképp 1857 óta, elég élénk volt; a sajátképeni, természetes, a népességi mozgalmából eredő gyarapodás jelentékeny nem is lehet hazánkban, mivel a népességhez viszonyítva, a születések kevésbé számosak, a halálozások pedig számosabbak, mint Európa haladottabb országaiban. A két tünetny okainak fejtegetése itt nem volna helyén. Konstatálom a tény, hogy nem igen erős számú a sarjadék, honnét a nemzet meritheti a tevékenység különböző téren folytonosan szükségelt új emberi erőket. A magyar iparnak annál inkább volna szüksége e forrásból merithetni gazdagon, minthogy, előbb láttuk, majdnem feltünőleg csekély a lakosság hányada, mely eddigelé az ő zászlói alatt sorakozott. De merithet-e ezen forrásból, szabadon s sikeresen? toborzhat-e a fiatalság közt? Aligha marad valami számára! A serdülő ifjuság javát, legalább testi egészség s kiképzés tekintetében, elveszi évenként a rendes hadsereg. Ez legalább visszaadja 3-4 év múlva a termelő munkásságnak. Nem így áll az azon részére nézve a fiatalságnak, melyet elvisz minden-

A miniszterium föladata lenne, hogy a föntebbiek alapján akként intézkedjék, hogy a központi igazgatás költségeinél már 1875-ben legalább 200,000 frt valóságos megtakarítás eszközöltesék a mely megtakarítás fokozatosan 1876-ban már legalább 300,000 frtra 1877-ben 400,000 frtra emelkedjék.

Ez azonban nem képezheti még az albizottság nézete szerint az ezen téren idővel eszközölhető megtakarítások végösszegét, hanem bizonyos föltételek mellett gyökeresebb változtatások által lehetséges leend a központi igazgatásra nézve egy oly normális állandó költségvetést megállapítani és ennek elkészítésére lenne a miniszterium másodsorban fölhívandó, — mely nagyobb megtakarításokat biztosíthat.

Ezen rendezés alkalmával a személyzet leszállításával karöltve a fizetések szabályozása és a tisztviselők anyagi helyzetének javítása is megtörténhetik a mennyiben szükségesnek mutatkozik. Ugyanezen alkalommal mindenesetre helyes lesz a qualificatiók megállapítása által megtenni azon lépéseket, melyek a tisztviselői karnak nagyobb képzettségét fogják biztosítani.

Ezen rendezéstől azon eredményt várja az albizottság, hogy államnak a jelenlegi létszámmal jóval kevesebb, de képzettebb és kellőleg díjazott tisztviselői lesznek.

A jövő törvényhozási intézkedések egyik fontos és sürgős föladatát képezi általában a közigazgatási eljárás szabályozása és rendezése, valamint a szükséges közigazgatási törvények meghozatala. E mellett azonban szükséges lesz még a közigazgatás körében fölmerülő némely magán panaszok és föllebbezett magán ügyek elintézésére nézve akkép intézkedni, hogy a miniszterium ahová ezen ügyek helyesen nem tartozhatnak, mert a központi igazgatást a magasabb értelemben vett kormányzási föladatoktól elvonják és teendőikkel túlterhelik, ezen ügyektől megkíméltesék és ezek más uton intéztesse-nek el.

Az albizottság fölemlíti e helyütt az állami számvitel ügyét és a számviteli szolgálat gyökeres rendezésének sürgős szükségét, azon nagy fontosságon kívül, a melylyel egy rendezett és célszerű alapokra fektetett számviteli rendszer az államháztartásra és az egész közadminisztrációra általában bir, ezen ügynek célszerű rendezése által jelentékeny költségek kímélhetők meg nemcsak a számszámvetések kiadásainál és így a föntebbi megtakarítások kívül a központi igazgatásnál is, de az adminisztráció majdnem összes ágazataiban remélhetők ez uton is megtakarítások.

Azért is fölhívandó lenne a miniszterium, hogy az állami számszék által a számvitel rendezésről készített törvényjavaslatot mielőbb becsássa tárgyalás alá.

Miután az albizottság a közigazgatási teendők egy jelentékeny részét az önkormányzat hatáskörébe véli becsátandónak a mennyiben az albizottság javaslatai szerint a megyéknek engedtetniék át a kőutak föntartása és kezelése, jelentékeny hatáskör és evvel járó kötele-ségek teljesítése biztosíthatnák a törvényhatóságoknak az egyenes adók kivetésénél is beszedésénél; szélesebb hatáskör jelöltetnék ki számukra az eddigéig a népevelés ügye körül:

a megyék szervezetére nézve több irányban fontos módosítások lesznek szükségesek. Biztosítékok keresendők egyfelől arra nézve, hogy törvényhatóságok szélesebb hatáskörük ezen teendőit pontosan és az állam érdekeinek megóvása mellett teljesíteni fogják, másfelől képmessé kell a törvényhatóságokat tenni arra, hogy önkormányzati kötelesegeiket pontosan teljesíthessék. A megyék önadóztatási joga és házi pénztára, melyet az 1870. XLII. t. cz. is föntartott — mindenek előtt 1875. január 1-étől kezdve életbe léptetendő lesz.

korra, a hivataloskodás, valódi hadsereg ez is, csak a kormány által közvetve s közvetlenül kitartott hivatalnokny száma megközelíti a huszezeret; tekintete nem véve a megyei, városi s községi hivatalnokokat! Tudvalevő dolog, hogy a helytelen fölőstás, a nagyon rövidre mért munkaidő, a nepotismus s a hiányzó föltügyelet miatt a hivataloskodás minálunk sokkal több embert foglalkoztat, mint amennyire valóban szükség volna, s pedig igénybe veszi így s máshonnét elvonja a fiatalság miveltebb s értelmesebb részét. Következik a harmadik, a két megelőzött számot óriásan túlszárnyaló levonás, melyet okoz cselekedtetési fénytűzésünk.

A kevésbé fejlődött társadalmok egyik fő jellemvonása áll az emberi erő azon semmirebecsülése s pazarlásában, melynek folytán minden kisebb-nagyobb háztartás a szolgálók s szolgálók egész tömegét tartja; az angol, vagy francia palotában két szolga, vagy szolgáló bizonyosan annyi munkát végez, s végi jobban, mint tíz személy az orosz, mint husz személy a török palotában. Mi még nagyon messze állunk az első helyen megnevezettéktől s háztartásaink berendezése e tekintetben élénk emlékeztet a kelet közelvöltára; mindenhol, a mágnesi kastélytól le a legszerényebb polgári lakásig, legalább kétszer annyi a cseléd, mint amennyit igényel valóban a teendő munka. Elég annyit kiemelnem, hogy a már jelzett két népszámlálás közt a cselédek száma Magyarországon 766,156 egység, vagyis kétszáz százalékkal szaporodott! Semmi sem természetesebb mind ezen levonások s máshova fordításokkal szemben, mint az, hogy a magyar ipar nem tudja találni sem a szellemi sem a testi munkaerőt, melyekre mulhatatlanul szüksége van, ha haladni, fejlődni, ha csak fömmaradni akar.

Végre hátrálatjuk az iparos fejlődést az előszere-t által, melylyel főképp vagyonosabb köreink még mindig viseltetnek a külföldi készítmények iránt. Ez elől-tti panasz évtizedek óta annyiszor s oly élénken hangoztatott majd a közvetlenül érdekelt iparosok részéről, majd honfias szempontból, hogy részemről csak nagyon röviden érintem. Legtávolabbról sem fogom javasolni azt, hogy chinai védal, vagy csak nagyon föliságított vámtételek által eltávolítsuk magunktól a külföldi iparcikkeket; azt nem tanácslok, hogy a selyem, a bársony, s hasonnemű, nálunk még nem készülő ugynevezett fényűzési cikkekéről lemondjunk s Attila vagy csak

Az albizottság ezt elkerülhetlenül szükségesnek tartja, mert az önadóztatási jog gyakorlása alapföltételét képezi az önkormányzati tevékenységnek és annak, hogy a megyék közigazgatási hatásköre tágíthatassék. Enélkül az önkormányzat sikeres működése nemis képzelhető.

E szerint a megyék, vidékek kerületek és székek közigazgatási, árva és gyámhatóság kiadásai már az 1875-ik évi államköltségvetésből mindenesetre kihagyandók, az albizottság azon véleményben van, hogy az önadóztatási jognak életbeléptetése és a közigazgatás költségeknél ez uton fedezése — föltéve, hogy az erre nézve szükséges törvényhozási előintézkedések meg fognak tétetni — megtörténhetik függetlenül attól, mit fog a törvényhozás azon törvényjavaslatok iránt határozni, a melyeket e belügyminiszter a megyék területének új szabályozása iránt előterjesztett a melyekre nézve érdemlegesen nyilatkoznai az albizottság föladatához nem tartozik.

A mi mindenek előtt azt illeti, a megyei házi adó mily alapon vettessék ki, az albizottság azon nézetben van, hogy a megyei házi-adó csak az állami egyenes adókra vetett bizonyos százalékokban állhat. A megyei házi-adóknál kivetendő százalékokra nézve a törvényben egy bizonyos maximum állapítandó meg. Ezen maximum a törvény hatóság egyenes adójának 20 %-át meg nem haladhatják, és így ezen összeg mint át nem léphető maximum állítatik föl.

(Folyt. köv.)

K ü l f ö l d .

Budapest, márczius 27.

Don Carlos ő felsége ha néha-néha meg is hódítja Bellona istenasszony kegyét, nem tudja azt soká megtartani. Moriones tábornokot don Carlos hadai egyidőre sarkba szoritották, de eljött Serrano, kiluzta rozsdameztett régi kardját, s gátot vetett a carlisták előnyomulásának. A harci kozka tegnapelőtt ismét don Carlos ellen fordult; Serrano megverte a Carlistákat. A legközelebbi napok harci eseményeit a következő táviratok beszélik el.

Madrid, márczius 26. Hivatalosan jelentik: Serrano tábornagy tegnap reggel kezdé meg a támadást a carlisták ellen. A csata egész nap tartott, s azzal végződött, hogy a carlisták makacsul védelmezett hadállásai elfoglaltattak, s ezeken immár a republikánusok táboroznak. A hajóhad igen sikeresen támogatá a hadseregetek. A szenvedett veszteségek nem jelentéktelenek.

Madrid, márczius 26. Egy hivatalos távirat jelenti, hogy Serrano elnök ma reggel 6 órakor a carlisták hadállásait megtámadá. A centrum, melyet Loma tábornok megerősített, Carrerasig nyomult előre, míg a jobb szárny mely Rivera parancsnoksága alatt áll, a carlisták egyik erős állását támadta meg, melyet két Krupp-féle üteggel erősen ostromoltak.

Madrid, márczius 26. (Éjtélkor.) Somorostórból tegnap délután 4 és fél órakor érkezett hivatalos táviratok jelenti, hogy a republikánus hadsereg fölújítja előnyomulását a carlistáknak. San Pedro Abantóban lévő föllenállási pontja ellen. Az ütegek Santa Julianáig nyomultak előre; míg a jobb szárny a vasut mentében lévő magaslatokat foglalá el. San Pedro Abantóban nagy égest lehet észrevenni. Egy később érkezett távirat jelenti, hogy Rivera a montaroi fontos állást elfoglalt; innen Bilbao-t lehet látni.

A hajóhad erősen támogatja a hadsereget. Azt hiszik, hogy az abansói magaslat közelebből be fog vétetni. Reggeli 2^{1/2} órakor ide érkezett táviratok megerősítik, hogy a republikánus csapatok győztek, s ez utóbbiak a carlistákról elfoglalt állásokban táboroznak. Az

Árpád korszakának „egyszerűségé”-hez visszatérünk; sőt még annyit sem kívánok, hogy tiszta hazafüségéből drága áron vegyünk meg itthon készített rozsz kelme- ket, butorokat stb., melyeket jobban s olcsóbban hozhatunk külföldről. De annyi a józan ész s az okos gazdálkodás nevében mindenesetre követelhető, hogy az ellenkező tévelygésbe ne essünk. Történik pedig nem egyszer, hogy a külföld iránti elfogultság hatása s a „divat” nyomása alatt drága áron hozatunk a külföldről bizonyos cikkekkel, melyeket ugyanazon minőségben olcsóbban vagy legalább ugyanazon áron, tehát könnyebb módon honi iparosainknál kaphatnánk... Hagyjuk föl csak azon kettős balvélemény vagy előítélettel: egyrészt, hogy honi iparunk semmiképen nem versenyezhet a külföld hasonnemű készítményeivel, másrészt, hogy bizonyos megszerzéséknél a „comm il faut” mulhatatlau követeli a párisi vagy londoni eredet bélyegét; annyit, ugy hiszem, a honi ipar mégis kívánhat mindnyájunktól. Pedig, ha csak ezen szerény kívánalomnak engedünk s minden vételünkön nem az előítéletet sugallatát, vagy a divat parancsszavát követjük vakon, hanem a részrehajlatlan vizsgálat s a higgadt méltánylás nyomán eljárunk, nagy szolgálatot teszünk már a hazai iparnak, s mert jelesebb cikkeknek biztosítjuk, az érdemelt nagyobb keletet ezáltal komolyan előmozdítjuk az ipar fejlődését.

Pedig, hogy e fejlődés biztosíthatassék, gyorsíthatassék, ezt kívánja nem csupán az iparos érdeke; majdnem létkérdés ez az országra nézve, mely csak így válhatik valóban virágzóvá, gazdaggá, mi nélkül a mai időben állami jólét, tekintély s hatalom alig elérhető; életkérdés, mert iparos fejlődés nélkül nem is gondolható tekintélyes közeposztály, mely pedig a modern alkotmányos államiság egyik legmégkülözetlenebb alkotórészt képezi. Kifejtették ezen alapszmet kiválóan s sokkal jobban mint tehetném én, nagyon t. felolvasó társaim, kiknek volt szerencséjük a megelőző vásárnapokon e helyről önközü szólni, Ré-szemről csak néhány baj s akadályra akartam figyelmeztetni t. hallgatóságomat, melyek a honi ipar előhaladását nagy mérvben megnehezítik, majdnem lehetlenitik. Tü-rekedjék mindenki, saját körében, érvényesíteni befolyás-átbajok elhárítása, ezen akadályok legyőzésére, s bizton remélhetjük, hogy kedves hazánk az ipar tekintetében is elfoglalandja nem sokára az ötlet illető becsületes helyetaz előre haladott európai államok sorában.

ost beálltával fölhagytak a tüzeléssel. A republikánusok halottakban 3 tisztet, 15 katonát és sebesültekben 435 katonát és 17 tisztet vesztek. A carlisták makacsul védelmezik magukat.

Franciaországban az események mindinkább sarokba szorítják a jelenlegi nemzetgyűlést, s előkészítik ennek föloldását. Az ország a pótválasztások alkalmával nyugodtan, s méltóságosan adott kifejezést republikánus érzetének, s néhány kivétellel csupa republikánusok küldött a nemzetgyűlésbe. A monarchikus többség uralma mindig ellenszenvesebb lesz az országban, úgy annyira, hogy most már Thiers is a föloldatás mellett van. A francia közvélemény tehát nagy tetszéssel fogadandja a következő törvényjavaslatot, melyet 83 képviselő írt alá és nyújtott be a nemzetgyűlésnek:

„Alólítottak, tekintve, hogy 1871. július 2., 1872. január 7., február 11., június 9. és október 20-án, 1873. április 27., május 11., október 5. és 12., november 16., és december 14-én, végre 1874. február 8. és március 1-én a francia választók összesen 170 pótválasztást ejtettek meg 67 megyében, melyek az összes francia területnek több mint $\frac{3}{4}$ részét képezik.

tekintve, hogy mindezen választások a legnagyobb rendben és szabályszerűségben mentek végbe; tekintve, hogy az 1873. május 24-ki kormányváltás óta a köztársasági Franciaország folytonosan növekedő belterjességgel nyilvánítja érzelmét;

Tekintve, hogy a nemzeti akaratnak ez ismételt és folytonos nyilatkozataival attól, hogy fölhatalmazták a választások eredményével elégtelen pártokat arra, hogy merényletet intézzenek az általános szavazati jog ellen; sőt ellenkezőleg arra utalják a nemzetgyűlést, hogy általános választások által külföldre hivatkozzék; hogy a népre való hivatkozás az egyedüli eszköz arra nézve, hogy vége vessék a nemzetgyűlés és az ország közti egyenetlenség és összehangtalanság és azon aggodalmaknak, melyek ebből származnak.

Tekintve, hogy az általános szavazati jog, mint a népesség szabályszerű, békés és törvényes eszköze, ma a francziák politikai jogainak alapját képezi: s hogy e jog teljes épségében való föntartása a legnagyobb biztosítéka a rendnek és az állandóságnak; a következő tvjavaslatot terjesztik a nemzetgyűlés elé:

1. A választók 1874. június 28-ikára összehívattak, hogy új nemzetgyűlést válasszanak.
2. A választások most érvényben levő idevonatkozó törvények alapján ejtettek meg.
3. A mostani nemzetgyűlés 1874. július 15-én átadja hatalmát a nemzet új képviselőinek.

Az Indiában uralkodó éhséget jellemzi az angol lapokban megjelent következő távsürgöny: A gyermekek gyorsan halomra halnak. Három millió ember vár kenyérrre. — Ezenkívül dühöngő vész ütött ki a barmok közt. Az éhség következményei beláthatatlanok.

Az olasz lapok hasábos közleményeket hoznak Viktor Emanuel jubileumára vonatkozólag. Több város ezen jubileum alkalmából jótékonykezélu alapítványokat tett; egyik gyermekkertet, másik kórházat, stb. Goito tanácsa pedig elhatározta, hogy azon helyen hol Victor Emanuel 1848. évi május 30-dikán megsebesült, emléksobrot állít.

A német diplomatai képviselőben közlelőbb változások fognak történni. A konstantinápolyi német követ Eichmann Madridba, s a madridi követ Kanitz Hagába, vagy Stockholm helyezettik át. Konstantinápolyba az eddigi párisi követ Armin gróf megy.

Különfélék.

Budapest, március 27.

— **A király a hozzá legközelebbi pénzsegélyért** folyamodott szűkölködőknek magánpénztárából 400 fítot utalványozott.

— **Miniszeri kihallgatások.** A miniszterelnök minden vasárnap délelőtt 10 órakor fog nyilvános kihallgatásokat adni Budán, a miniszterelnöki palotában. Ghyezzy Kálmán a pénzügyminiszeri palotában és pedig vasárnap és szerdán délután mindenkor 2¹/₂—4 óráig.

— **Kinevezések a tengerészethez.** A fumei m. kir. tengerészeti hatóság a kereskedelmi tengerészethez a következőket nevezte ki: hajókapitányokká: Miculich Ferenczet Fiuméből. Rosmanich Ferenczet Costrena S. Luciaból. Silenci Egyedet Fiuméből; hajóhadnagyokká pedig: Glavan Antal Podvesizzából. Gerolímich Frídríket Lussinpiccolóból. Mikocz Mátyást Buceariból.

— **Atkeblezés.** A pénzügyminiszeriumnak f. évi 14,751. számú rendelete szerint a Szatmármegyében fekvő Gilvác községe f. évi júliushó 1-ső napjától fogva a szatmári adóhivatal kerületéből elválasztatik és a nagy-károlyi adóhivatalhoz csatoltatik.

— **Nyugdíjazás.** Rendkívüli követi és meghatalmazott miniszteri czimmel és ranggal fölrüházott báró Vetsera Albin az ideiglenes nyugalmi létszámba áttétett, mely alkalommal ő fölsége br. Vetserának szolgálataival való legmagasabb megelégedését fejezte ki.

— **Kilépések a honvédségből.** Benedek Gyula szab. áll. honvéd gyalog-főhadnagy, Major József szab. áll. honvédhadnagy a magyar királyi honvédségben viselt tiszti rangokról s czimükről önként leköszönvén, lemondásuk elfogadtattak.

— **Nevváltoztatások.** Drótos János miskolci lakos vezetéknévét „Szeremi“-re, Weiss Lajos sumjáci lakos „Fehér“-re változtatta át.

— **Jótekonyságok.** Zala megye főispánjának fölhívása következtében a koleraárvák javára 6199 fírt, 15 darab arany és 1 Napoleondor gyűlt össze. Ebből a zalamogyei, hatóságilag összeirt özvegyek s árvák részére visszatartott 2056 fírt azzal, hogy abból több árva isko-

látatása több éven át biztosíthatassék és az özvegyek segélyeztetessenek; az országos choleraárvák javára a belügyminiszter ur által alakított könyöradományi alap részére pedig 3509 fírt jutott, a gyűjtés különben még folyamatban van. Egy társaság által Zilah városában a folyó évi március hó 1-én rendezett társas-estély az ottani inséggel küdők javára 579 forint 39 krajczárt eredményezett.

— **Uj tankönyv.** A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter megengedte, hogy a Kolmár J. és Sváby P. által szerkesztett „Fordítás-gyakorlatok“ című mű a középiskolákban használathassék.

— **A nemzeti tornaegylet** folyó évi március hó 28-dikán este 7 órakor az egyet csarnokában, ősz-uteza 17-dik szám alatt nyilvános díszelőadást rendez. Az ünnepély sorrendje: 1. Bevonulás. 2. Szabadgyakorlatok. 3. Csapatornázás szerekben. 4. 60 rendszeres gyakorlat a nyújtón 15 tornász által. 5. Verseny rudugás és birkozás. 6. Szabad tornázás az ugró-asztalon, korláton stb. 7. Két csoportozat.

— **Színház.** A budai várszínházban tegnap este a „Szép Diego“, Moreto vigjátéka került színpadra. E darab az egész őszi és téli idény alatt (októbertől) nyugodt, míg végre tegnap este, bérletszünetben jótékony czélra előadott. A magasabb legkörben mozgó vigjátékok tudvalevőleg amugy sem szoktak nagy tömegeket, hanem csak közép számú, de a társadalom legértelmesebb osztályait képviselő közönséget színházba vonzani; a tegnapi előadás közönségét hozzá még a bérletszünet is meggyerítette. E kis számú közönség azonban nagy érdeklődéssel nézte végig tegnap is Moreto vigjátékát, melyet még a határtalan pongyola és hanyag előadás sem volt képes drámai és költői diszeiből kivételkeltetni. A színeszek közül néhányan annyira nem tudták szerepüket, hogy számátalan kihagyás, toldás-földással vergődtek csak át Moreto szép versein, melyeknek rímait durván össze-vissza örölték, mint valamely száraz malom a gabona szemeket. Az egész jótékony czélra előadás azt a szegény koldust juttatta eszünkbe, kit isten nevében borotváltak meg. A szereplők egy része azonban buvaldommal és szép sikerrel működött közre, s teljes elismeréssel kell fölemlitünk Szigligeti Jolán k. a. (Beatriz), Beksicsné-Bogdánovics Kr. asszony (dona Ines) és Halmi (Mosquito) játékát. Azok közt ellenben, kik a szereplők betanulását feleslegesnek tartották Náday (don Diego) tünt ki. Ez a fiatal színész egy idő óta azt hiszi, miszerint annyira fölkapott a színház ugorka fájára, hogy a színpadon azt teheti, mi neki tetszik, ott szerepébe nem tartozó bolondozásokat vihet véghez, melyeknek elprodakálását épen költőnézősködhátnám kedve tartja. Tegnap este „mókázását“ egész a közönség insultáltságáig vitte, úgy hogy a közönség közül többen megbotránkosukat fejezték ki Nádaynak tulhajtott nonchalanceja fölött. Ha Náday idétlen tréfáival csak a közönség iránti lenézését akarja kifejezni, annál rosszabb rája nézve. Ha pedig más nagy művészeket akar utánozni, ezeknek, bár szintén megrovandó, de kitünő érdemeik miatt elnézett hibáikban, jusson eszébe az a latin közmondás, mely Jupiterről szól s így kezdődik: Quod licet Jovi s tanácsoljuk neki, hogy a művészeket ne hibáikban, hanem: érencyikben utánozza, mert különben soha sem lesz valódi művész, hanem marad mindig rutinírozott, ügyes színpadi deszkatos. — Rossi jövő áprilisban ismét fővárosunkba jő vendégszerépelni, s ez uttal a budai várszínházban fog föllépni azon napokon, midőn a nemzeti színház ott nem tart előadást.

— **Szerencsétlenség.** A nemzeti színházban „Benoiton család“, „Bankban“ stb. előadási alkalmával egy kedves kis lányka Dálnoky Emília, gyermekszerepekben szokott föllépni, s legközelebb, múlt héttől lépett föl a „Benoiton családban.“ E kedves gyermek tegnap előtt kis hűgával együtt iszonyuan összeégett. Anyja ugyanis, ki a színháznál páholynytogató, otthon hagyta két gyermekét, míg maga kötelességét végzé a színházban. Este midőn dolgát végezve hazament, két gyermekét megéve, irtózatot kinok közt találta. A kis „színésző“ és testvére ugyanis meg akarták gyújtani a petróleumlámpát, hanem nem elég ügyesen kezelték fölborították, a petroleum meggyuladt és a két gyermek azonnal lángba borult. Minden segítség későn érkezett, az égett sebek oly nagyok, hogy alig van remény a gyermekek életben maradására, vagy ha életben maradnak is mindkettő nyomorék lesz. A színháznál tegnap és ma a színészek és színésznők szép összeget adták össze kis „kártyásuk“ gyógyítására.

— **Pandur-justitia.** Hitel érdemelő helyről írt következő sorokat közöljük, anélkül, hogy az azokban foglalt hajtmeresztő kegyetlenséget részünkről bővebb commentárral kísérnők. Hiszszük, hogy az itt elbeszelt tény, mely a hihetlenséggel határos, csakugyan való, a példás büntetés, melyre az egymásután hasonló esetek után, úgy látszik, szűkség van, nem fog elmaradni. Az eset a következő: A pesti 1. honvédszázalaj által Kovács Sándor dunavecsei születési honvéd három havi szolgálattételre behívatván, miután itt teljesen szolgálatképtelennek találtattak, a pesti dandár-orvos által hivatalosan megvizsgáltattak. Az orvos a honvéd lábait megéveze a talpán és lábfejtén mély sebeket s sebhelyeket talált. Megkérdetvén ezbebbeli állapotának oka iránt, következő történetet beszélt el, mely az orvos által azonal jegyzőkönyvileg fölvétetett. — É ő elsőjén Szabadszálláson, hol atyánál lakott, lólopás gyanuja miatt elfogatván, Fülöpszállásra kísértetett. Itt Bankus János csendbiztos, Tété pandurhadnagy, miután a szerencsétlen nem akarta elismerni a lólopást, oda utasította, hogy Kovács talpára negyven korbács és kilenczven nálpálcaütést mérjen. Miután ez megtörtént, a szerencsétlen azonban mindennek daczára nem vallott, a csendbiztos saját kezével égő spanyolviaszt esőpögtetett a szerencsétlen talpára, s midőn az megszáradt, bicsakjával levakarta. S miután még akkor sem vallott, nagy kegyesen elbocsátották.

— **Rövid hírek.** Az osztrák-állami vasút pályaudvara előtt éjjelenként oly egyiptomi sötétség szokott uralkodni, hogy a kocsik akárhányszor összeütköznek. A tanács ennél fogva elrendelte, hogy a lámpák száma e helyen kellő módon gyarapíttassék. — A rega-

le-dijakra vonatkozó közgyűlési határozat, a mely szerint azok az egész fővárosra nézve egyenlőkké tétettek, a belügyminiszter helybenhagyta, de rosszaságát fejezte ki a felett, hogy e tárgy nem tétetett közze nyolcz nappal a tárgyalás előtt. — A gyorshajó közlekedés Budapest és Bécs között ápril hóban fog kezdődni, következő menetrenddel: Budapestről indulás 11 órakor este, Bécsből 7 és fél órakor reggel; érkezés Bécsbe 4 és 5 között este. A gyorshajók csak Uj-Szönyben és Pöszonyban állapodnak meg. A legfőbb bitélő székenél a husvétii ünnepek folytán a tárgyalások egy időre megszüntnek és a szünidő ápril hó másodikától 14-éig fog tartani. A királyi táblánál hasonló szünidő lesz. — Egy csomag ezüst órát találtak az utcán; a vesztos kellő igazolás mellett átveheti a csomagot a városházán a 29. sz. szobában. — Gr. Károlyi Istvánné asszony a gyermek-menhely védnöke, ki az izraelita nőegylet árvalházát és tápintézetét több hölgygyel meglátogatta, a tápintézet részére, melynek áldásos működése a legelőkelőbb részvetet idézte elő, 50 fírtot küldött az egyet elnökehez. — A soroksári Dunaág zsilipjére vonatkozólag a közlekedési miniszter figyelmezteté a várost, hogy annak költségeihez a város is hozzájáruland, és hogy az ez ügyben kiküldendő vegyes bizottságba válassza meg képviselőit. A fővárosi tanács Ince főmérnököt, Tolnay Lajost, Szumrák Pált, Zsigmond Vilmost és Hofhauser Lajost küldte ki e bizottságba. — A városligeti artézi kut furásánál sok akadálylyal kell küzdeni, de azért lassacskaán áttörnek rajta. Most már 187 ölnyi mélységben dolgozik a furó, s a kitölt iszap 39 és fél R fokot ért el. A víz tehát magasabb hőfoku lesz, mint a Margit-szigeti forrásé. — A fővárosi állami tanító-képezde eddigi budavári helyiségéből leköltözik a vizivárosba, az őtpacsirta utczába. — A várbóla márványlépcsőhöz vezető fedett lépcső oly rozzant állapotban van, hogy valóban csak csodának mondható, hogy eddig nem történt komoly baj. A lépcsők közül több darab kivált, a táfal három helyen át van repedve és naponta külebb száll, míg egyszer csak a járólélekkel kidől. — Az osztrák Duna-gőzhajózási társaság ápril hó 14-én tartja rendkívüli közgyűlést, melynek föladata lesz helybenhagyni az igazgatóság és a magyar gőzhajó-társaság közt az utóbbi tagyonának megvétele iránt kötött szerződést. — A királyi peccsét új alakot kapott; ezen új peccsétlen kiegészítve az ország ezimerét, s középen van a királyi család peccsétje kétféle sással. — Márton Etelka kisasszony — mint velünk közlik — Márton János számtanócsolánya, ápril 14-én tartja esküvőjét Budán, Piliczán Lajos államvasúti hivatalnokkal.

— **Térhiány miatt** a „Magyar földrajzi társulat“-ról szóló tudósításunkat holnap közöljük.

Nemzeti színház. Szombat, március 28. „Don Juan“. Opera 2 fölvonásban.

Táviratok.

Bécs, március 27. Novikow orosz nagykövet tegnap adta át megbízó levelét ő fölségének.

Bécs, március 27. A „Tagblatt“ értesítése szerint a pápa sajátkezűleg írt levélben kívánt szerencsét Victor Emanuelnek. — A levelet pápai kamarás vitte át a Quirinalba.

Berlin, márc. 26. A birodalmi gyűlés első olvasásában elfogadta a birodalmi pénztári jegyek kibocsátásáról szóló törvényjavaslatot; Camphausen az ősi ülészakra egy banktörvény benyújtását ígerte. — A kötelező polgári házasságról szóló törvényjavaslat 42 czikke azon tordalékkal fogadtatott el, hogy e tény végrehajtásával kizárólag a községi hivatalnokok bizhatók meg.

Konstantinápoly, március 26. a zultán által szentesített költségvetés 24,80,000 líra bevételt s 25,600,000 líra kiadást tüntet föl. A 800 ezer líra deficitet a kiadások által csökkenthetni vélik. A pénzügyek rendezésére kiküldött bizottság a 14,759,000 líra adósság amortizálásá hozta javaslatba.

Közgazdaság.

Budapest, március 27.

A ferencz és jözsefvarosi takarékos hitelegylet egyestülése a hivatalnok hitelegylete oly módon van kötve, hogy ez utóbbi az előbbinek minden cselekvő és szenvedő vagyóat átveszi, és kötelezi magát a részvényjegyek tulajdonosainak a tett befizetéseket négy hét alatt visszafizetni. A tisztviselők vagy átvétetnek, vagy hat havi fizetést kapnak. Az igazgatóság az átvétel bevégeztéig működésben marad.

A magyar csődörvény tervezetét dr. Apáthy István egyetemi tanár már rendezti sajtó alá és a „Jogt. Közlöny“ legújabb száma e munka irányzatát és keretét adja elő, hogy a szakközönség eleve is szerzhessen magának meggyőződést a kiindulási alap helyességéről.

A magyar általános hitelbank közgyűlése ápril 11. lesz. Miután e közgyűlés fog határozni a fölött: vajjon a 160 fírt ideiglenes jegyek konvertáltattanak e 200 fírtos részvényekké: kívánatos, hogy a részvényesek minél nagyobb számban jelenjenek meg. Az ideiglenes jegyek letétele folyó hó 27 ig eszközölhető csak.

Potir Mautschu fia özég, egyike a legjobb bevétű kereskedői házaknak Brassóban, megbukott. 460,000 fírt passívával csak 80,000 fírt aktívával áll. A bukás nagy feltűnést okozott és — fájdalom! — van reá kilátás, hogy ne maradjon egyedül.

A budapesti gabna- és értéktözsderől, március 27. Gabnában a hangulat lanya. A tözsdén a deroute némileg engedett. Jegyzéseink a következők: magyar sorsjegyek 77.50, magyar hitel 143.50—146, anglo 29—30.50, földhitel. 57.50—58, munit. 28.75—39, takarékos és hitel 51.75—51.50, pesti közüti 340, osztrák hitel 208 és 213 közt, pesti kereskedelmi hank 740 fírtjával. Valuták nyugodtak, 20 frankos arany 8.93, cs. arany 5.26, tallér 167.

Felelős szerkesztő: Huszár Imre.

A budapesti áru- és értéktőzsde hivatalos árjegyzései 1874. márczius 27-én.

Gabona-árak.		Vámmérsánkt.		Részvények.		Magy. vasuti köles. (120 frt ez.)		Adva		Tartva	
Hang.	font	font	forint	Adva	Tartva	Adva	Tartva	Adva	Tartva	Adva	Tartva
Buza, bányági ó v. uj	88	7.50	7.65	375	Első magy. ált. biztosító-társaság	990	1000	500	Első magyar serfözde	405.	410.
" " " " " "	86	7.75	7.80	200	Haza	—	—	200	Sertészhaló	158.	160.
" " " " " "	87	—	—	300	Pannonia	385.	390.	200	Athenaeum	248.	248.
tiszav. " " " " " "	88	7.65	7.75	100	Pesti bizt.	63.	64.	500	Pesti könyvnyomda	620.	625.
" " " " " "	85	7.85	7.95	200	Hunnia	72.	74.	200	Egyesült magyar gőzhajó-társ.	8.50	9.
" " " " " "	87	—	—	300	Unio	180.	185.	500	Ganzféle vasöntőde	350.	355.
pestim. " " " " " "	88	7.55	7.65	200	Pesti közuti vaspálya	340.	341.	200	Geschwindt-féle szeszgyár	232.	234.
" " " " " "	85	7.80	7.90	200	Budai	108.	110.	200	Börgyár	85.	86.
" " " " " "	87	—	—	200	Budai hegyipálya	55.	60.	200	Gyapjusóda	100.	105.
fehért. " " " " " "	83	7.75	9.85	80	Municipális hitelintézet	29.	30.	100	Sárgó-tarjani kőszénbánya	100.	101.
" " " " " "	85	7.95	8.	85	Angol-magyar bank	31.	32.	200	Schlick-féle vasöntőde	163.	165.
" " " " " "	87	—	—	160	Magyar általános hitelbank	146.50	146.75	200	Sósuti kőbánya	116.	118.
bánskai " " " " " "	8.	—	—	200	Franco-magyar bank	48.50	49.	500	Első magyar szeszintomító	170.	175.
" " " " " "	85	—	—	100	Magyar általános földhitel-társ.	58.	58.25	200	Alagut	79.	80.
				70	Pesti egyetemi bank	41.	41.50				
				50	Takarék- és hitelgyűlet	51.50	51.75				
				50	Buda-ó-budai népbank	33.50	33.75				
				100	Iparbank	51.	52.				
				200	Budai kereskedelmi és iparbank	185.	190.				
				500	Pesti kereskedelmi bank	748.	750.				
				200	Pesti iparbank	375.	385.				
				100	Budapesti kézművesbank	67.	68.				
				50	Hivatalnok. hitelgyűlete I. em	44.	45.				
				80	Kisbirtokos. hitelintézete	—	—				
				100	Országos közp. takarékp. 5%.	81.	82.				
				1000	Pesti hazai	2160.	2175.				
				100	Budapesti fővárosi	177.50	178.				
				100	Kőbányai takarékpénztár	49.	51.				
				100	Külvárosi tanárképző	63.	62.				
				40	Szentendrei takarékpénztár	42.	44.				
				60	Újpesti takarékpénztár	40.	42.				
				500	Arpádmalom	38.	40.				
				500	Blumféle	37.	40.				
				500	Concordia	270.	275.				
				200	Erzsébet	108.	111.				
				160	Luiza	146.	147.				
				200	Molnárak és sütők	228.	230.				
				500	Hengermalom	790.	795.				
				300	Victoria	100.	105.				
				100	Első budapesti	640.	643.				
				100	Budai gyárudvar	19.	20.				
				1000	Pannonia	400.	410.				

HIRDETÉSEK.

Diszes
husvétii tojások

legújabb nemei dús választékát,
10 krtól 25 frtig.

Husvétii öntözéshez
alkalmas, családátón meglepő ujdonságok:

Fecskeendő illatszert-üvegcsé 30 kr. Szivar 35 kr. Viola-csokor 40 kr. Viólák gyöngy-virágai 1.30 kr. Rózsabokor 80 kr. 1 ftt, egyes róza 65 kr. Revolver 80 kr. Kis bohóc 50-60 kr. Öltötött babák frt 2-2.15 kr. Gyermek 2.15. Madárka 1.60. Rózsacsokor babával 1 frt. Élő virág 1.20 kr. Fecskeendő-tojás 70 kr. Fecskeendő-gyűj. 40-50 kr. Illatszert-üvegcsék elegans nemét ajánlják

Kertész és Eisert
Budapest, Dorottya-utca 2. sz. színházi szeglet

írásbeli megbízások gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

RÁTH MÓR
néhány újabb kiadásai.

B. EÖTVÖS JÓZSEF. Gondolatok. A hátrahagyott kéziratokból bővített emlékkiadás. Kis album-alak. Eötvös legjobban sikerült fényképezett arcképeivel. Halványárga papíron vörös szegélyvel. Ára füzve 5 frt. Pompás diszkót. 8 frt. Magyarország 1514-ben. Regény. 2-dik kiadás. 3 rész két kötetben. Ára 5 frt 60 kr. Angol kötésben 7 frt.

TOLDY FERENCZ Irodalmi beszédek. Két kötet. Ára füzve 4 frt. Angol kötésben 5 frt 60 kr.

Irodalmi arcképek és szakaszok. Ára füzve 2 frt 60 kr. Angol kötésben 3 frt 40 kr.

IPÓLYI ARNOLD kisebb munkái. 2 kötet. A szerző arcképeivel. Ára füzve 5 frt. Angol kötésben 6 frt 60 kr.

SZABÓ KÁROLY kisebb történelmi munkái. 2 kötet. Ára füzve 5 frt. Angol kötésben 6 frt 60 kr.

HUNFALVI PÁL. Tanulmányok. Ára füzve 2 frt 80 kr. Angol kötésben 3 frt 60 kr.

LUCIUS ANNAEUS SENECA vigasztalása Marciahoz. Fordította Léva József. Diszkiadás. Ára 60 kr.

"A római bölcs vigasztaló elmékedésé testvérem sirja felett búsongó kedves jó szüleinnek ajánlom." (L. J.)

KÖLCESEY FERENCZ válogatott prózai munkái. (Elbeszélések, beszédek sat.) Greguss Ágost bevezetésével. Ára füzve 1 frt 40 kr. Angol kötésben 2 frt.

Országgyűlési napló, és Wesselényi védelme. Új jutányos kiadás. Ára füzve 1 frt 40 kr. Angol kötésben 2 frt.

GREGUSS ÁGOST tanulmányai. Két kötet. Ára füzve 4 frt 50 kr. Angol kötésben 6 frt.

DÓCZY LAJOS. Csók. Vigjáték 4 felvonásban. Az akademiai Telegi-díjjal koszorúzott mű. Ára füzve 1 frt 20 kr. Diszkótésben 2 frt 20 kr.

MOORE, HEINE, BURNS költeményeiből. Fordította Szász Károly. Ára füzve 2 frt. Diszkótésben 3 frt 20 kr.

BYRON, HUGO VICTOR, BERANGER költeményeiből. Fordította Szász Károly. Ára füzve 2 frt. Diszkótésben 3 frt 20 kr.

SZÁSZ KÁROLY vegyes kisebb műfordításai. Ára füzve 2 frt. Diszkótésben 3 frt 20 kr.

GÖTHE. Faust. Fordította Dóczy Lajos. Diszkiadás. Ára füzve 2 frt. Pompás diszkótésben. 3 frt 20 kr. Diszkótésben Kaulbach fényképeivel 4 frt.

Igen jutányos szépirodalmi könyvtár.

Az itt alant következő szépirodalmi művek egyszerre rendelve meg 252 forint 70 kr bolti ár helyett 80 forintért kaphatók.

Ezekből — tehát csak az itt alant lévőkben — választott 150 forint árú könyv 50 forintért, 100 forint árú könyv 35 forintért, 60 forint árú könyv 23 frtért, 30 forint árú könyv 15 frtért kapható.

Író	Mű	Ár	Átvitel . ft.
Meissner Alfred.	Schwarzgölb. Híres történeti korrajz a mult évtizedből 8 kötet	9.20	9.20
Mignet M. Stuart Mária. Ford. Berzeviczy E.	2.—	2.—	2.—
Montepin.	Vörös álarcz. Regény 4 kötet	4.—	4.—
	Vörös malom. 4 kötet	4.—	4.—
	A kalandor. 9 kötet	9.40	9.40
Montépin Xav. de.	Egy örült szerelmei. Regény. Fordította Ágai A. 2 kötet	1.25	1.25
Mühlbach L.	Benyovszky gróf. Történeti regény. Ford. B-s V-z. 4 kötet	3.—	3.—
	I. Napoleon fénykora és hanyatlása. 20 köt.	10.—	10.—
	Hortensia királynő	1.—	1.—
	II. Katalin utolsó napjai. Történeti regény. Ford. Friedmann B. 1 kötet	—75	—75
	Négy nap egy színész életéből. Ford. Kármán B.	—50	—50
	Rákóczy Ferencz. Magyar életkép. Fordította Ács Antal. 3 kötet	1.50	1.50
Mundt T.	Mirabeau gróf és a francia forradalom kitörése. Ford. Szokoly. 5 kötet	2.—	2.—
Nizarpa Eiluj (Batthyány gróf.) Ilona. Regény a magyar életből. A francia eredeti után ford. Ágay Adolf 2 kötet	1.—	1.—	
Ponson du Terrail.	A rejtélyes Páris. 8 kötet	8.—	8.—
	Az éj lovagjai. 6 kötet	6.40	6.40
	A fekete mise. 4 kötet.	4.—	4.—
	Egy grófnő kalandjai. 11 kötet	11.—	11.—
	Rocamble ifjúsága. 11 kötet	11.—	11.—
Rahel.	Természet ellen. Regény. Fordította Beöthy Leo. 2 kötet	1.—	1.—
Shakespeare.	Lear király. Fordította Vörösmarty M.	1.—	1.—
Sannier.	Raul lovag. Tört. regény 2 kötet	2.—	2.—
Tissot.	Eszterházy Gabriella hercegnő. Regény francziából	1.80	1.80
Szabó Richard.	Lassu víz partot mos. Regény 2 kötet	2.50	2.50
P. Szatmáry Károly.	Magyarhon fénykora. Történeti regény 2-ik kiadás	3.15	3.15
	Bethlen Miklós. Történeti regény	1.05	1.05
Szigeti Album.	Diszalbum a legnevezetesebb írók: Arany, Jósika, Fáy, Kazinczy stb. dolgozataival. Füzve	4.—	4.—
Thackeray W. M.	A négy György. korrajzi képek az angol udvari és városi életből. Angolból fordította Szász Béla	1.40	1.40
Uchard M.	Jean de Cazol. Regény, francziából ford. Huszár Imre. 2 kötet.	2.40	2.40
Vadnai Károly.	Eladó leányok. Társadalmi regény. 4 kötet	3.50	3.50
Vámbéry Armin.	Vázlatok Közép-Ázsiából	2.80	2.80
Vas Gereben.	Tekintetes urak. Társadalmi regény. 2 kötet	2.—	2.—
	Garasos arisztokracia. Regény 2 kötet	2.—	2.—
	Jurátuslet. Korrajz 3 kötet	3.—	3.—
Vernet Gyula.	Utazás a föld központja felé. Regény ford. Beöthy Leo. 2 kötet	1.25	1.25
Vértesy Arnold	10 beszély. 2 kötet	2.—	2.—
Wass Samu gróf.	Szarazi és tengeri utazások nyugaton. 2 kötet	3.20	3.20
	Összeg . ft. 252.70		

RÁTH MÓR könyvkiadóhivatala, Budapest, háznégyszög.